

Veljko Turanjanin
diplomirani pravnik*

Pregledni naučni rad
UDK 343.144 (450)

SPORAZUM O PRIZNANJU KRIVICE U PRAVU EVROPSKIH ZEMALJA: PRIMJER ITALIJE

Sporazum o priznanju krivice je institut anglo-američkog pravnog sistema koji poslednjih trideset godina zauzima značajno mjesto i u krivično-procesnim zakonodavstvima evropskih zemalja, približavajući na taj način dva različita pravna sistema. Prva evropska država, koja je uvela u svoje zakonodavstvo sporazum o priznanju krivice, odnosno, dogovaranje o kazni, bila je Italija. To je učinila zbog porasta stope kriminaliteta i nemoći zakonodavnih rješenja da spriječe ili makar pospješe suzbijanje te pojave. Već 1981. godine, u još uvijek važeći Zakonik o krivičnom postupku, tzv. Rokov Zakonik o krivičnom postupku, pokusno je uvedeno dogovaranje o kazni, sa jako uskim poljem primjene. Međutim, godine 1988. u Italiji se donosi novi Zakonik o krivičnom postupku, u kojem je, između ostalog proširena oblast primjene sporazuma o priznanju krivice, poznatijeg kao patteggiamento. Nakon toga, došlo je do još jedne promjene odredbi Zakonika, 2003. godine, kojom je, za sada, dovršeno proširivanje primjene sporazuma o priznanju krivice. U ovom radu, ukratko ćemo se osvrnuti na zaokret evropskih zakonodavstava ka adverzijalnom modelu i usvajanje američkih rješenja u italijanskom zakonodavstvu, a detaljno ćemo obraditi institut sporazuma o priznanju krivice, odnosno, patteggiamento-a.

Ključne riječi: sporazum o priznanju krivice, Italija, sudske odluke, kazne

* Doktorand, Pravni fakultet Univerziteta u Kragujevcu

U V O D

Poslednjih tridesetak godina u evropsko kontinentalno pravo, zasnovano na mješovitom, inkvizitorsko-akuzatorskom sistemu¹, počinju da prodiru rješenja anglosaksonskog pravnog sistema. Na taj način sve više se gubi nekada oštra razlika ta dva sistema, te kontinentalno pravo sve više naginje akuzatorskom modelu². Proces presađivanja rješenja iz jednog sistema u drugi je jednosmjernan, jer se evropski zakonodavci povode za rješenjima koja potiču iz anglosaksonskog prava. Tačnije, iz američkog pravnog sistema. Presađivanje procesnih rješenja, odnosno popularno nazvanih pravnih transplanata³, vuče sa sobom i velike teškoće. Među njima, naročito bismo mogli da izdvojimo (ne)kompatibilnost stranih procesnih pravila sa domaćom procesnom kulturom. Zbog toga je prilikom prenošenja i usađivanja stranih procesnih rješenja neophodna velika opreznost.

Jedan od naročito aktuelnih pravnih transplanata jeste institut sporazuma o priznanju krivice. Institut su preuzele i inkorporisale u svoj pravni sistem sve evropske zemlje. To su učinile uz određene modifikacije i prilagođavanja, pa se i rješenja razlikuju od države do države. Tim pravcem je prvi krenuo italijanski zakonodavac, čiji Zakonik o krivičnom postupku iz 1988. godine (*Codice di Procedura Penale*) predstavlja revolucionaran zaokret ka anglo-američkom adverzijalnom sistemu. Donoseći novi Zakonik o krivičnom postupku, koji je zamjenio Rokov Zakonik koji je važio još u vrijeme Musolinijevog režima, italijanski zakonodavac je imao pred sobom dva cilja. S jedne strane, nastojao se stvoriti model po kojem se presuda može zasnivati samo na materijalu prikupljenom na glavnom

¹ Nije uvijek jednostavno odrediti dali sistem pripada akuzatorskom ili inkvizitorskom krivično-procesnom sistemu. Evropska krivično-procesna zakonodavstva, pa time i krivično-procesno zakonodavstvo Italije, sadrže rješenja oba tipa, te predstavljaju svojevrsnu mješavinu dvije različite vrste postupaka.

² O mješanju akuzatorskog i inkvizitorskog postupka vidi opširnije u: M. Damaška: *O mješanju inkvizitornih i akuzatornih procesnih normi*, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, vol. 4, broj 2/1997, Zagreb

³ Izraz "pravni transplant" prvi je upotrijebio u svojoj knjizi Alan Watson. Vidi A. Watson, *The Evaluation of law*, Maryland, 1985

pretresu. S druge strane, nastojao se ubrzati suviše usporen sudski postupak⁴.

Idući za reformskim ciljevima, italijanski zakonodavac preuzima mehanizme za konsensualno stranačko upravljanje postupkom, u koje spada i italijanska varijanta američkog sporazuma o priznanju krivice (*plea bargaining*). Institut je u Italiji uveden pod nazivom *applicazione della pena su richiesta delle parti*, odnosno, primjena kazne na zahtjev stranaka, dok su ovaj naziv pravnici prekrstili u jednostavan naziv *patteggiamento*, što predstavlja prost prevod američkog *plea bargaining*⁵.

I PRODOR ANGLO-AMERIČKIH KRIVIČNO-PROCESNIH IDEJA U ITALIJANSKO ZAKONODAVSTVO I SPORAZUM O PRIZNANJU KRIVICE

1. Pojam i vrste sporazuma o priznanju krivice u pravu SAD-a

Ne postoji jedinstvena niti savršena definicija sporazuma o priznanju krivice. Za početak možemo se osloniti na definiciju iz Blokovog pravničkog riječnika⁶, prema kome je sporazum o priznanju krivice rezultat procesa u kome optuženi i tužilac pregovaraju u cilju iznalaženja krivične sankcije za okrivljenog, koja zadovoljava obje strane, a koju sud odobrava. Ili, sporazum o priznanju krivice je sporazum između državnog tužioca i okrivljenog, odnosno njegovog branioca, kojim se državni tužilac obavezuje da okrivljenom ublaži optužnicu ili da predloži izricanje blaže kazne, dok se okrivljeni za uzvrat obavezuje da prizna krivicu i odrekne prava na prototno suđenje⁷. Obično uključuje optuženikovo priznanje krivice za izvršeno krivično djelo, jedno ili više njih, u zamjenu za manju kaznu ili izmjenu optužnice u korist optuženog. U Sjedinjenim Američkim Državama, više od 90% slučajeva se riješi putem ustanove sporazuma o priznanju krivice, dok manje od 10% slučajeva ide na redovno

⁴ M. Damaška, *Sudbina anglo-američkih procesnih ideja u Italiji*, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, vol. 13, broj 1/2006, Zagreb, str. 5

⁵ M. Fabri, *Criminal procedure and public prosecution reform in Italy: a flesh back*, A paper for the European Consortium for Political Research, str. 5

⁶ Block's Law Dictionary, www.blocksawdictionary.com, oktobar 2010. godine

⁷ V. Bajović, *Sporazum o priznanju krivice-uporednopravni prikaz*, Beograd, 2009, str. 55

suđenje. Navodi se da u SAD-u svake dvije sekunde riješi neki slučaj putem sporazuma o priznanju krivice⁸.

Sporazum o priznanju krivice uključuje pet različitih vrsta pregovaranja, odnosno, razlikuje se pet tipova sporazuma o priznanju krivice. Prvi tip, *charge bargaining*, najjednostavniji je i najrašireniji oblik sporazuma o priznanju krivice. Sastoji se u prekvalifikaciji krivičnog djela koje se optuženom stavlja na teret, zbog čega biva optužen za lakši oblik istog krivičnog djela. Drugi tip, *plea bargaining*, sastoji se u odustanku tužioca od krivičnog gonjenja za jedno ili više krivičnih djela izvršenih od istog lica, a optuženi u zamjenu za taj odustanak priznaje krivicu za jedno ili više krivičnih djela koja mu se stavljaju na teret⁹.

Treći tip, *sentence bargaining*, sastoji se u priznavanju krivice za jedno ili više krivičnih djela u zamjenu za kaznu koja je niža nego kazna koja bi bila izrečena nakon redovno okončanog krivičnog postupka¹⁰. Četvrti tip, *fact bargaining*, eliminiše potrebu da tužilac koristi određeni dokaz, dok optuženi ne osporava određene druge dokaze. I konačno, peti tip, najosporavaniji od svih, jeste krunski svjedok (*crown witness*). U zamjenu za svjedočenje protiv optuženih kojima se stavljaju na teret teška krivična djela, svjedok dobija imunitet od krivičnog gonjenja za izvršena krivična djela, koja su po težini lakša od krivičnih djela čije će kažnjavanje svojim svjedočenjem omogućiti¹¹.

2. Zaokret italijanskog zakonodavca ka američkom modelu

Italijanski Zakonik o krivičnom postupku iz 1988. godine je, kao što smo naveli, napravio revolucionaran zaokret ka adverzijalnom sistemu. Prema ranijem Zakoniku o krivičnom postupku iz 1930. godine, krivični proces je bio podjeljen na dvije faze: na fazu istrage i fazu suđenja. Faza istrage je imala odlučujući značaj za suđenje, jer je istražni sudija imao velika ovlašćenja. Mogao je da sasluša svjedoke

⁸ T. Lynch, *The case against plea bargaining*, Law, Cato institute, str. 24

⁹ A. Krstulović, *Primjena kazne na zahtjev stranaka kao mehanizam konsenzualnog stranačkog upravljanja postupkom u talijanskom kaznenom procesnom pravu*, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, vol. 9, broj 2/2002, Zagreb, str. 377

¹⁰ U Republici Srpskoj optuženi u najvećem broju slučajeva priznaju krivicu upravo da bi im bila izrečena manja kazna.

¹¹ A. Krstulović, *Nav. djelo*, str. 377

i vještake, te da naređuje izvršenje različitih mjera u postupku¹². Sve dokaze koje bi prikupio istražni sudija, složene u poseban dosije, razgledao je sudija na glavnom pretresu, i na osnovu stanja u spisu donosio presudu¹³. U početku, odbrana nije imala pravo da učestvuje u fazi istrage¹⁴. Tek 70-ih godina prošlog vijeka, Izmjenama i dopunama Zakonika o krivičnom postupku, omogućeno je i odbrani da učestvuje u istrazi.

U istom periodu zabilježen je i porast kriminaliteta, te zatrpavanje sudova ogromnim brojem sudskih predmeta. Prije reformskih poduhvata, metod borbe protiv prebukiranosti sudova bilo je davanje amnestije čitavim grupama optuženih¹⁵. Suočeni sa brojnim problemima ovakvog krivično-procesnog sistema, italijanski zakonodavac se okreće američkom pravnom sistemu. Američki pravni sistem je, po nekim mišljenjima, nakon Drugog svjetskog rata postao najuticajniji pravni sistem na svijetu¹⁶.

Prvi reformski poduhvat izvršen je 1981. godine, kada je u italijansko krivično-procesno zakonodavstvo, članom 77. Zakonika o krivičnom postupku uveden institut dogovaranja o kazni. Zakonik je omogućio optuženom da do otvaranja prvostepenog postupka podnese zahtjev za izricanje tzv. zamjenskih sankcija (*sanzioni sostitutive*). Ukoliko tužilac da saglasnost na ovakav zahtjev, sudija je mogao izreći dvije vrste zamjenskih krivičnih sankcija: slobodu pod

¹² C. Li, *Adversary System Experiment in Continental Europe: Several Lessons from the Italian Experience*, Journal of Politics and Law, vol. 1, no. 4/2008, page 14, www.ccsenet.org/journal, septembar 2010. godine

¹³ Ovo nas podsjeća na klasičan inkvizitorski postupak s kraja XII i početka XIII vijeka. Postupak se sastojao od istrage i suđenja, s tim što je težište bilo na istrazi, a suđenje se svodilo na okončanje istrage. Suđenje se odvijalo pred sudskim vijećem, koje donosilo presudu isključivo na bazi podataka koje sadrži spis (*Quod non est in acts non est in mundo*). Za više o ovome, vidi: S. Bejatović, *Krivično procesno pravo*, Beograd, 2008, str. 72-75

¹⁴ Zanimljivu paralelu pravi Džon Langbejn, koji u traženju korjena sporazumu o priznanju krivice polazi od inkvizitorskog postupka i različitih postupaka torture koja su imala za cilj dobijanje priznanja, kao kraljice dokaza. Za više o ovome, vidi: J. Langbein, *Torture and Plea Bargaining*, The University of Chicago Law Review, vol. 46, no. 1/1978, page 3-22

¹⁵ W. Pizzi, L. Marafioti, *The New Italian Code of Criminal Procedure: The Difficulties of Building an Adversarial Trial System on a Civil Law Foundation*, Yale, 1992

¹⁶ M. Langer, *From Legal Transplants to Legal Translations: The Globalization of Plea Bargaining and the Americanization Thesis in Criminal Procedure*, Harvard International Law Journal, vol. 45, no. 1/2004, page 1

nadzorom (*liberta vigilata*) i novčanu kaznu (*pena pecuniaria*). Ove alternativne sankcije, međutim, nisu bile primjenljive na sve vrste krivičnih djela, poput korupcije ili krivičnih djela prodaje štetnih namirnica¹⁷. Postavljeno je još jedno veliko ograničenje, jer je zaključivanje ovakvog sporazuma bilo moguće samo pod uslovom da se radi o krivičnom djelu za koje je zapriječena kazna zatvora do tri mjeseca. Na otvaranju suđenja, optuženi bi postavio svoj zahtjev, koji bi sudija mogao da prihvati ili da odbije. U zamjenu za priznanje, optuženi bi dobio određene beneficije, dok bi se korist za državu sastojala u izbjegavanju glavne rasprave, bržem i ekonomičnijem završetku postupka¹⁸.

Ovako ograničen sporazum o priznanju krivice nije naišao na široku primjenu. Razloge za to možemo tražiti, prije svega, u malom opsegu primjene. S druge strane, redovni krivični postupak je nosio sa sobom rizik osude, ali i mogućnost donošenja oslobađajuće presude ili zastare krivičnog gonjenja zbog preopterećenosti sudova¹⁹. Iz tih razloge bile su neophodne dalje reforme. Godine 1989. stupa na snagu novi Zakonik o krivičnom postupku, koji uvodi nove posebne postupke i širi prijenjenu već uvedenih – čime ispunjava svrhu svog donošenja: stvaranje novih postupaka pored redovnog krivičnog postupka koji bi redukovali ogroman broj nerješениh predmeta u sudovima.

Raskid sa prošlošću bio je očigledan. Zakonik ukida položaj istražnog sudije, čime je, faktički, odbrana stekla pravo i mogućnost da samostalno prikuplja dokaze, što vodi daljom amerikanizaciji i mogućnosti angažovanja privatnih istražitelja. To je i zakonski potvrđeno 2000. godine, tzv. Pravilima o istrazi odbrane. Navedenim Pravilima odbrana je dobila mogućnost da vodi sopstvenu istragu, da ispituje ljude koji mogu dati neophodna obavještenja, da dobiju odobrenje od suda da uđu na mjesta na koja to nije dozvoljeno državnom tužiocu, te da ispituje prikupljene dokaze²⁰. Uvedeno je prethodno sudsko ročište sa ciljem da se ustanovi da li tužilac raspolaže sa dovoljno dokaza da može ići na suđenje²¹. Pored toga,

¹⁷ R. A. Van Cleave, *An offer you can't refuse? Punishment without trial in Italy and the United States: the search for truth and an efficient criminal justice system*, Emory International Law Review, vol. 11, 1997, page 430

¹⁸ *Ibidem*, page 431

¹⁹ A. Krstulović, *Nav. djelo*, str. 382

²⁰ C. Li, *Nav. djelo*, str. 19

²¹ M. Damaška, *Sudbina angloameričkih procesnih ideja u Italiji*, str. 6

uvedeno je predstavljanje dokaza kao u adverzijalnom sistemu, unakrsno ispitivanje i veliko smanjenje sudijske mogućnosti da vrši uvid u dokaze. Na kraju, oštro je razdvojena faza suđenja od faze istrage²².

II Rješenja italijanskog zakonodavca

1. Posebni postupci u novom krivičnom zakonodavstvu Italije

U novom Zakoniku o krivičnom postupku postoji pet posebnih postupaka, predviđeni zbog težnje italijanskog zakonodavca da prilagodi postupke posebnostima pojedinih krivičnih predmeta²³. To su: skraćeno suđenje (*Guidizio Abbreviato*), direktno suđenje (*Guidizio Direttissimo*), neposredno suđenje (*Guidizio Immediato*), primjena kazne na zahtjev stranaka (*Applicazione della Pena su Richiesta delle Parti*) i kazneni nalog sa osudom (*Procedimento per Decreto Penale*)²⁴. Budući da ćemo se primjenom kazne na zahtjev stranak baviti detaljno, na ovom mjestu ćemo ukratko objasniti ostale posebne postupke prema Zakoniku o krivičnom postupku Italije.

Skraćeno suđenje je regulisano u članovima 438-443. Zakonika o krivičnom postupku. U ovom postupku optuženi može tražiti od sudije za prethodni postupak, usmeno ili pismeno, da se postupak vodi na temelju utvrđenog činjeničnog stanja, kao skraćeni postupak. Tada nije dozvoljeno izvođenje novih dokaza, već se suđenje ograničava isključivo na one dokaze koji su već prikupljeni. Sud se, dakle, ograničava na stanje spisa. Ukoliko, međutim, stanje spisa ne pruža dovoljno osnova donošenje presude, sud će po službenoj dužnosti prikupiti neophodne dokaze. Postupak će biti sproveden pred vanraspravnim vijećem. Izrečena kazna može biti umanjena do 1/3 zapriječene kazne zatvora. Žalba u ovom postupku je dozvoljena, ali uz određena ograničenja²⁵.

Direktno suđenje je regulisano članovima 449-452. Zakonika o krivičnom postupku. Ono se može zatražiti u slučaju da je lice uhapšeno prilikom izvršenja krivičnog djela. U tom slučaju javni tužilac će u roku od 48 časova izvesti okrivljenog pred sudiju u roku

²² G. Illuminati, *The frustrated turn to adversarial procedure in Italy (Italian Criminal Procedure Code of 1988)*, Washington University Global Studies Law Review, vol. 4:567, 2005, page 571

²³ B. Pavišić, *Talijanski kazneni postupak*, Rijeka, 2002, str. 149

²⁴ C. Li, *Nav. djelo*, str. 15

²⁵ M. Fabri, *Nav. djelo*, str. 11

od 48 časova. Sudija tom prilikom konvalidira hapšenje, nakon čega se odmah provodi glavna rasprava, što predstavlja veliku teškoću u spremanju odbrane okrivljenog²⁶. Dakle, u ovom postupku se sprovodi pravo adverzijalno suđenje, pri čemu se krivična sankcija odmjerava u zakonom predviđenim granicama. Nema predviđenih beneficija za okrivljenog kao u nekim drugim posebnim postupcima. Ovdje je ključni faktor brzina sa kojom se suđenje može izvesti, jer je okrivljeni uhvaćen prilikom izvršenja krivičnog djela. Žalba na presudu donesenu u ovom postupku, kao i u redovnom postupku, uvijek je dozvoljena.

Treća vrsta posebnih postupaka je neposredno suđenje, regulisano članovima 453-458. Zakonika o krivičnom postupku. Sprovodi se kada tužilac raspolaže sa dovoljno dokaza da može odmah da zatraži neposredno suđenje. Uslov za to je da je ispitao osumnjičenog. Od ovog pravila, međutim, postoje dva izuzetka: kada se osumnjičeni, uredno pozvan, nije pojavio na saslušanju niti je izostanak opravdao ili kada mu poziv nije bilo moguće uručiti zbog toga što se ne zna njegova adresa. Uz zahtjev sudiji se dostavlja sav materijal koji je prikupljen u dotadašnjem toku postupka. I ovaj postupak je u svojoj biti klasično adverzijalno suđenje, te se donosi presuda na koju je žalba uvijek dozvoljena. Inače, direktno suđenje i neposredno suđenje nisu uvedeni u zakonodavstvo da bi pružili određene beneficije optuženom, već da bi se ubrzalo suđenje, jer u ovim postupcima sud može donijeti odluku na osnovu stanja u spisu.

Postupak za izdavanje kaznenog naloga je regulisan članovima 459-464. Zakonika o krivičnom postupku. Ovaj postupak može biti primjenjen kada je za izvršeno krivično djelo propisana novčana kazna kao glavna kazna. U tom slučaju tužilac može tražiti od suda da donese kazneni nalog sa osudom. Ne sprovodi se suđenje niti je dozvoljena žalba na donesenu presudu. Izrečena novčana kazna može biti smanjena do 50% od propisanog iznosa²⁷.

Na kraju da spomenemo i to da su skraćeno suđenje i primjena kazne na zahtjeva stranaka imaju sličnosti sa američkim sistemom *plea bargaining*. Intencija italijanskog zakonodavca bila je da pomoću

²⁶ Navedeno prema: A. Krstulović, *Nav. djelo*, str. 385

²⁷ M. Fabri, *Nav. djelo*, str. 11

ove dvije procedure smanje broj suđenja za 70-80%²⁸, odnosno i za 80-85%²⁹. A sada ćemo razmotriti primjenu kazne na zahtjev stranaka (*patteggiamento*).

2. *Ratteggiamento*

Primjena kazne na zahtjev stranaka (*patteggiamento*) je regulisana članovima 444-448. Zakonika o krivičnom postupku.

Prema članu 444. optuženi i državni tužilac mogu zatražiti od suda primjenu unaprijed tačno određene kazne, umanjene za jednu trećinu kada je riječ o krivičnim djelima za koje su propisane alternativne sankcije ili novčana kazna. Ukoliko je kao glavna kazna propisana kazna zatvora, zatražena kazna umanjena za jednu trećinu ne može preći pet godina zatvora. Dakle, primjećujemo kako je zakonodavac širio oblast primjene *patteggiamento*-a. Prilikom uvođenja, *patteggiamento* se mogao primjeniti samo na djela sa zaprijećenom kaznom do tri mjeseca zatvora. Donošenjem Zakonika o krivičnom postupku, oblast primjene *patteggiamento*-a je proširena, pa se mogla izreći kazna zatvora, koja umanjena za jednu trećinu ne prelazi dvije godine zatvora. Izmjenama i dopunama Zakonika iz 2003. godine ponovo je proširena oblast primene *patteggiamento*-a, pa se danas može zaključiti za ona krivična djela za koja je kao glavna kazna zaprijećena kazna zatvora do sedam i po godina, odnosno, izrečena kazna umanjena za jednu trećinu ne prelazi pet godina zatvora. Takođe, prema navedenom članu Zakonika o krivičnom postupku, primjena instituta je dozvoljena i u slučaju kumulacije kazne zatvora i novčane kazne. Zatim, *patteggiamento* je dozvoljen i u slučaju sticaja i produženog krivičnog djela, kada je riječ o lakšim krivičnim djelima, a kazna odmjerena u skladu sa odredbama o odmjeravanju kazne za krivična djela izvršena u sticaju, potom umanjena za jednu trećinu ne prelazi pet godina zatvora.

Zahtjev sudu podnose obje stranke, ili jedna stranka uz pristanak druge. Međutim, Zakonik o krivičnom postupku izlazi u susret optuženom, te mu dopušta da direktno sudu postavi svoj zahtjev i da traži sniženje kazne za jednu trećinu u slučaju da tužilac odbije da da svoj pristanak, što ćemo kasnije detaljnije objasniti. Kada primi

²⁸ S. Maffei, *Negotiations 'on Evidence' and Negotiations 'on Sentence': Adversarial Experiments in Italian Criminal Procedure*, Journal of International Criminal Justice 2, 2004, page 1061

²⁹ M. Fabri, *Nav. djelo*, str. 5

zahtjev stranaka, sud prvo ispituje da li postoji neka od okolnosti nabrojanih u članu 129. Zakonika o krivičnom postupku, koje direktno oslobađaju optuženog. Takvih okolnosti ima pet, a to su:

1. postojanje činjenica iz kojih se proizilazi da krivično djelo nije izvršeno;
2. postojanje činjenica iz kojih proizilazi da krivično djelo nije izvršilo lice na koje se odnosi *patteggiamento*;
3. da izvršeno djelo nije zakonom predviđeno kao krivično djelo;
4. da je nastupila zastarjelost krivičnog gonjenja ili
5. da nedostaje neka od pretpostavki koje su neophodne za vođenje krivičnog postupka.

Dakle, u slučaju postojanja bilo koje od navedenih okolnosti, sud će optuženog osloboditi od optužbe i pustiti na slobodu.

Ukoliko ne utvrdi postojanje ovih okolnosti, sud ulazi u ispitivanje sadržine sporazuma o priznanju krivice. Za razliku od zakonskih odredbi iz 1981. godine, kada se sud upuštao samo u ispitivanje legitimiteta zahtjeva, sud sada ima veće mogućnosti. Sud ispituje da li su stranke postavile ispravnu kvalifikaciju krivičnog djela i da li je kazna odgovarajuća, uzimajući u obzir sve okolnosti slučaja. Ukoliko sud utvrdi da su stranke postavile ispravnu kvalifikaciju krivičnog djela i da je kazna pravilno odmjerena, prihvata sporazum i donosi presudu u čijoj izreci navodi da je donijeta na osnovu sporazuma između državnog tužioca i optuženog.

Na ovom mjestu ćemo da se zadržimo i objasnimo uticaj italijanskog Ustavnog suda na ovu odredbu. Naime, navedeni stavovi, prilikom svog donošenja i u početku primjene nisu glasili u potpunosti na ovaj način. Sud je imao mnogo manji uticaj na donošenje presude, jer nije imao mogućnosti da ispituje adekvatnost kazne koju su sporazumno utvrdili državni tužilac i optuženi. Sud bi, nakon što utvrdi da je zahtjev legitiman i da ne postoje okolnosti koje vode oslobađanju optuženog iz člana 129. Zakonika o krivičnom postupku, donosio presudu kojom usvaja sporazum o priznanju krivice. Ovaj stav je proglašen neustavnim. Ustavni sud je u svojoj odluci iz 1990. godine³⁰ ispravno zauzeo stav da sud mora da procjenjuje adekvatnost

³⁰ U ovom slučaju lice je optuženo za proizvodnju i promet opojnih droga. Državni tužilac je sa njim sklopio sporazum o priznanju krivice, u kojem je dogovorena kazna zatvora u trajanju od godinu dana i šest mjeseci i novčana kazna od dva miliona lira. Sud je u ovom slučaju smatrao da dogovorena kazna nije adekvatna slučaju, čime je pokrenuo ustavno pitanje mogućnosti kontrole suda nad kaznama

dogovorene kazne, iako su strane ispravno odredile pravnu kvalifikaciju krivičnog djela i odsustvo oslobađajućih okolnosti.

Optuženi može svoj pristanak na zaključenje sporazuma o priznanju krivice usloviti primjenom uslovne osude. U ovom slučaju sud, ukoliko smatra da uslovi pod kojima bi izrekao uslovnu osudu ne bi bili ispoštovani, odbiće da prihvati takav sporazum. Ukoliko, međutim, smatra da postoji dovoljno osnova za razumnu vjeru da će uslovi pod kojima bi izrekao uslovnu osudu biti ispoštovani, prihvatit će takav zahtjev optuženog. Dilema je u tome da li je sud ovlašćen da primjeni uslovnu osudu ako u konkretnom slučaju postoje uslovi za njenu primjenu, a stranke nisu postavile zahtjev u tom pravcu. Prema odredbama Zakonika o krivičnom postupku, sud je ovlašćen samo da sporazum o priznanju krivice prihvati ili da ga odbije. Sud nije ovlašćen da mijenja zahtjev stranaka. Postavlja se pitanje da li izricanje uslovne osude predstavlja mijenjanje zahtjeva stranaka ili dodatnu pogodnost za optuženog?

Mišljenja smo da uslovna osuda, kao upozoravajuća krivična sankcija, predstavlja beneficiju za optuženog³¹. Iz ovog dalje proizilazi da odluka o uslovnoj osudi ostaje u isključivoj nadležnosti suda. Prilikom isticanja svog zahtjeva stranke mogu samo usloviti zaključivanje sporazuma o priznanju krivice izricanjem uslovne osude, a odluku o primjeni uslovne osude može donijeti samo sud. To što njena primjena ostaje u nadležnosti suda, argument je u prilog tvrdnji da sud može izreći uslovnu osudu i kada je stranke nisu zatražile³².

Osudjućom presudom optuženi se ne može obavezati na plaćanje troškova postupka niti je moguća primjena sporednih kazni i sigurnosnih mjera, izuzev ukoliko je u pitanju obavezna konfiskacija (u pitanju su stvari koje predstavljaju korist pribavljenu krivičnim djelom i stvari čija sama proizvodnja predstavlja krivično djelo). Presuda nema nikakav efekat u građanskom i upravnom postupku. Poništavanje krivičnog djela nastupa u roku od pet godina kada se presuda odnosila na krivično djelo, a u roku od dvije godine ukoliko

koje se dogovaraju sporazumom o priznanju krivice. Za više o ovom pitanju, vidi: R. A. Van Cleave, *Nav. djelo*, str. 446

³¹ Tako u A. Krstulović, *Nav. djelo*, str. 388, F. Cordero, *Procedura penale*, Milano, 1993, str. 536

³² *Ibidem*

se radilo o prekršaju, pod daljim uslovom da osuđeni u tom periodu ne izvrši krivično djelo ili prekršaj iste vrste³³.

Prema članu 446. Zakonika o krivičnom postupku, stranke mogu zahtjev za *patteggiamento*-m postaviti do otvaranja glavne rasprave u prvostepenom postupku, kako u redovnom postupku, tako i u posebnim postupcima. Inicijativa, kao što smo naveli, može da potekne od državnog tužioca ili od optuženog. Ako državni tužilac podnese zahtjev za neposredno suđenje, optuženi zahtjev za *patteggiamento* mora dostaviti sudiji za prethodno saslušanje u roku od sedam dana od kada je sudija za prethodno saslušanje odobrio tužiocu zahtjev za neposredno suđenje. Zahtjev mora biti podnesen u pismenoj formi, izuzev ako se podnosi na samom ročištu, kada je dozvoljena usmena forma. Optuženi svoju volju može izraziti na više načina, neposredno ili posredno, s tim što sud mora biti uvjeren da je zahtjev podnesen dobrovoljno. Ako sud smatra neophodnim, može narediti dovođenje optuženog kako bi provjerio dobrovoljnost podnijetog zahtjeva.

Ukoliko zahtjev podnosi optuženi, državni tužilac će biti pozvan da se saglasi sa njim. Tužilac može dati saglasnost, u kom slučaju se ide na odobrenje sporazuma od strane suda. Nakon što provjeri neophodne okolnosti, sud može donijeti presudu, ili odbiti davanje saglasnosti. Ako tužilac odbije da da saglasnost dužan je da navede razloge za to. Takav zahtjev tužilac može i naknadno da prihvati, pa se postupak nastavlja kao da je zahtjev prihvaćen od početka. Međutim, ako tužilac ne prihvati predloženi sporazum, optuženi svoj zahtjev može da postavi direktno sudu. Sud će tada da razmotri razloge koje je tužilac izneo za odbijanje zaključenja sporazuma. Ako sud nađe da su tužιοčevi razlozi opravdani, odbiće zahtjev optuženog. U suprotnom, prihvatit će zahtjev optuženog, te mu manjiti kaznu za jednu trećinu.

3. Zahtjev za primjenu kazne u toku prethodnog postupka

Najdiskutabilniji član Zakonika koji sadrži odredbe o *patteggiamento*-u je član 447³⁴. Prema članu 447. Zakonika o

³³ Član 445. Zakonika o krivičnom postupku

³⁴ Pitanje je da li je zakazano ročište dio krivičnog postupka ili ne, što naročitu važnost dobija prilikom odbijanja zahtjeva od strane suda. Naime, ukoliko je ročište dio krivičnog postupka, tada državni tužilac mora nastaviti, po načelima oficijelnosti

krivičnom postupku, kada stranke podnesu zahtjev u toku prethodnog postupka, ili zahtjev podnese samo jedna stranka uz pismeno dat pristanak druge stranke, sud će zakazati posebno ročište na kojem će odlučiti o podnijetom zahtjevu. Ukoliko je inicijativu za zaključenje sporazuma o priznanju krivice preduzela jedna strana uz saglasnost druge, sud može odrediti rok u kojem je stranka koja je pokrenula inicijativu dužna obavjestiti drugu stranku u postupku o zakazanom ročištu. Prvi stav ovog člana takođe sadrži i odredbu da spisi državnog tužioca moraju biti dostavljeni sudu najmanje tri dana prije zakazanog ročišta.

Prisustvo stranaka ovom ročištu nije obavezno³⁵. Drugim riječima, Zakonik o krivičnom postupku predviđa da stranke *patteggiamento*-a moraju biti saslušane, ali samo u slučaju da se pojave na navedenom ročištu. Ukoliko na ročište dođe samo jedna stranka, sud će je saslušati, a ukoliko na ročište ne dođe nijedna stranka, sud može donijeti presudu. Na ovom mjestu spomenućemo i to da sud može narediti da se optuženi pojavi na sudu, kako bi se neposredno uvjerio u dobrovoljnost podnijetog zahtjeva za *patteggiamento*, odnosno u dobrovoljnost datog pristanka na podnijeti prijedlog državnog tužioca.

U prethodnim razmatranjima smo naveli da jedna stranka može sama podnijeti zahtjev direktno sudu. Dakle, kada nema pismenog pristanka druge stranke. U tom slučaju, sud će dostaviti prijedlog drugoj stranki i ostaviti joj rok u kojem je dužna da se izjasni o podnijetom prijedlogu. Ukoliko je zahtjev postavio samo državni tužilac, a optuženi se sa njim ne saglasi ili se ne očituje, smatraće se da zahtjev nije ni postavljen. Međutim, zahtjev postavljen od strane optuženog ostaje na snazi ukoliko se tužilac ne saglasi sa njim ili ukoliko istekne ostavljeni rok, a tužilac se ne izjasni. Sud tada razmatra razloge zašto se tužilac nije saglasio sa zahtjevom, i u zavisnosti od svoje procjene opravdanosti tužiočevih razloga donosi odgovarajuću odluku. Odnosno, zahtjev prihvata ili ne prihvata.

i legaliteta, zahtjevom započeti krivični postupak. Krivični postupak se može vratiti i u fazu istrage, koja je već ugrožena, jer je tužilac morao prikazati rezultate dotadašnje istrage. Vidi: F. Cordero, *Nav. djelo*, str. 554

³⁵ Za razliku od, recimo, prava Republike Srpske ili Srbije. Zakon o krivičnom postupku Republike Srpske i Zakonik o krivičnom postupku Srbije nalažu obavezno prisustvo optuženog lica. U suprotnom, sud neće konvalidirati zaključeni sporazum o priznanju krivice.

Prema istom članu, za vrijeme toka roka koji je sud ostavio za očitovanje protivne stranke u postupku, nije dozvoljeno niti povlačenje niti izmjena postavljenog zahtjeva. Nakon isteka roka, zahtjev više ne obavezuje tužioca. Tada optuženi može postaviti svoj zahtjev sve do početka glavne rasprave u prvostepenom postupku. S druge strane, zahtjev postavljen od strane optuženog ostaje na snazi, a tužilac ga može i naknadno prihvatiti. Posebna situacija, koja otvara nova pregovaranja nastupa kada je zahtjev optuženog i dalje na snazi, a državni tužilac postavi svoj zahtjev. U tom slučaju, na temelju pregovora između tužioca i optuženog, sudu će biti podnesen na odobravanje zahtjev na koji pristanu obje stranke.

4. Sudske odluke u ovom postupku

Sud može donijeti više vrsta odluka. Prije svega, sud može:

1. usvojiti zahtjev koji su podnijele stranke u krivičnom postupku i donijeti presudu u kojoj će izreći zatraženu kaznu;
2. odbiti zahtjev zbog toga što smatra da dogovorena kazna nije pravilno odmjerena s obzirom na otežavajuće i olakšavajuće okolnosti i da takva kazna neće postići potreban efekat resocijalizacije optuženog ili
3. donijeti oslobađajuću presudu, ako nađe da postoji neka od okolnosti navedenih u članu 129. Zakonika o krivičnom postupku (ako postoje činjenice koje ukazuju na to da nije izvršeno krivično djelo, da krivično djelo nije izvršilo lice na koje se odnosi *patteggiamento*, da izvršeno djelo nije krivično djelo, da je nastupila zastara gonjenja ili da nedostaje neka od pretpostavki za vođenje postupka).

Prema članu 448. Zakonika o krivičnom postupku, ukoliko sud odbije zahtjev optuženog, optuženi zahtjev može ponoviti do otvaranja ročišta za glavnu raspravu. Budući da na glavnoj raspravi odlučuje drugi sudija, a ne sudija koji je učestvovao u prethodnom postupku, novopodnijeti zahtjev posmatra se kao zahtjev podnijet novom sudu, koji ima pravo na iste odluke. Za veći uspjeh zahtjeva, međutim, potrebno je da i sam zahtjev bude drugačiji, jer treba krenuti od činjenice da je jedan zahtjev već bio odbijen.

Presuda kojom usvaja zahtjev tužioca i okrivljenog, ili samo okrivljenog, izrađuje se kao i svaka druga presuda. Presuda, bez obzira na to što je donesena na osnovu sporazuma o priznanju krivice, mora biti obrazložena. Uprkos određenim drugačijim stavovima među italijanskim pravnicima, Ustav Italije sadrži decidan stav da svaka

presuda mora biti obrazložena³⁶. Žalba je načelno isključena. Međutim, državni tužilac ima pravo na žalbu na presudu koja je donosena uprkos njegovom protivljenju zahtjevu koji je postavio optuženi. U ostalim slučajevima žalba je isključena, ali je moguće uložiti žalbu Kasacionom sudu³⁷.

Takođe, bitno je spomenuti i to da sud koji odlučuje o zahtjevu za sporazum o priznanju krivice nema ovlaštenje da odlučuje o imovinskopravnom zahtjevu koji postavlja oštećeni u krivičnom postupku. Prilikom donošenja Zakonika, sud nije imao pravo čak ni da osuđenom naloži da izmiri troškove koji su proizašli iz postavljenog imovinskopavnog zahtjeva. Još jednom interevencijom Ustavnog suda, sud je dobio tu mogućnost. Međutim, žalbeni sud i Kasacioni sud imaju mogućnost i da odlučuju o postavljenom imovinskopravnom zahtjevu³⁸.

5. Razlike u odnosu na američki sporazum o priznanju krivice

Italijanski *patteggiamento* nalikuje na američki *plea bargain* u većoj mjeri nego sporazumi o priznanju krivice u nekim drugim državama Evrope, poput Njemačke,. Tako, u američkom pravnom sistemu zabranjena je žalba na presudu donesenu putem sporazuma o priznanju krivice³⁹, koje je rješenje prešlo i u italijansko krivično-procesno zakonodavstvo. Međutim, između njih postoje i znatne razlike. Prije svega, u Italiji postoji samo jedna vrsta *patteggiamento*-a, za razliku od Sjedinjenih Američkih Država. U Italiji, *patteggiamento* može biti zaključen još u fazi istrage, ali i za vrijeme suđenja. U SAD-u, optuženi veoma rijetko zaključuju sporazum o priznanju krivice nekoliko dana pred suđenje, a gotovo nikad na sam dan suđenja, zbog toga što je jedna od osnovnih prednosti sporazuma njegova finansijska strana. Veća finansijska sredstva će se uštedjeti ukoliko sporazum o priznanju krivice bude zaključen određeni period

³⁶ Y. Ma, *Prosecutorial discretion and plea bargaining in the United States, France, Germany and Italy: a comparative perspective*, International Criminal Justice Review, vol. 12, 2002, page 40

³⁷ M. Fabri, *Nav. djelo*, str. 11

³⁸ A. Krstulović, *Nav. djelo*, str. 396

³⁹ G. Ilić, *Organizacija krivičnog sudstva u SAD*, Zbornik „Uvod u pravo SAD“, Beograd, 2008, str. 101

vremena prije suđenja⁴⁰. Zatim, u SAD-u predmet pregovora može biti dogovor o prekvalifikaciji djela u pojedinim tačkama optužnice, pokretanje ili nepokretanje krivičnog postupka, smanjenje kazne ili davanje informacija u zamjenu za odsustvo krivičnog postupka. S druge strane, u Italiji je moguć dogovor samo o vrsti i visini kazne⁴¹.

Ova razlika u regulisanju instituta uvodi nas u novu oblast gdje takođe postoji velika razlika. U SAD-u primjena sporazuma o priznanju krivice je neograničena. Sporazum može biti zaključen za bilo koje krivično djelo, nezavisno od kazne koja može biti izrečena, pa čak i ako se radi o ubistvu ili silovanju. *Ratteggiamento* je ograničen. Njegova primjena je izričito ograničena na lakša krivična djela. Tačnije, za krivična djela za koje je propisana kazna zatvora do sedam i po godina zatvora. Ublažavanje kazne je dozvoljeno do 1/3 propisane kazne, tako da izrečena kazna u konkretnom slučaju ne može preći pet godina zatvora. Zatim, za razliku od *plea bargaininga*, *patteggiamento* nije dozvoljen za krivična djela povezana sa organizovanim kriminalitetom, kidnapovanjem, prodajom droge i za krivična djela terorizma, niti je dozvoljeno zaključivanje *patteggiamento-a* za lica u povratu, ako bi njihova ukupna kazna prešla iznos od pet godina zatvora⁴².

Još jedna bitna razlika ogleda se i u ulozi suda prilikom zaključivanja sporazuma. Za razliku od američkog sistema, sud u Italiji ima ovlašćenje da donese oslobađajuću presudu ako postoje činjenice koje ukazuju na to da nije izvršeno krivično djelo, da krivično djelo nije izvršilo lice na koje se odnosi *patteggiamento*, da izvršeno djelo nije krivično djelo, da je nastupila zastara gonjenja ili da nedostaje neka od pretpostavki za vođenje postupka. Takođe, ukoliko predviđenu kaznu smatra neprihvatljivom u konkretnom slučaju, sud može odbiti *patteggiamento*. S druge strane, ukoliko ne dođe do sporazuma između tužioca i advokata, odnosno optuženog, iz razloga što tužilac odbija da zaključi sporazum, odbrana na kraju suđenja može tražiti od sudije da istraži razloge zbog kojih tužilac odbija da zaključi isti. Ukoliko sudija nađe da su tužiočevi razlozi neopravdani, može optuženom smanjiti kaznu za 1/3⁴³.

⁴⁰ N. Boari, G. Fiorentini, *An economic analysis of plea bargaining: the incentives of the parties in a mixed penal system*, International Review of Law and Economics, vol. 21, 2001, page 216

⁴¹ A. Krstulović, *Nav. djelo*, str. 377

⁴² W. Pizzi, L. Marafioti, *Nav. djelo*, str. 439

⁴³ M. Langer, *Nav. djelo*, str. 51

Uprkos svemu, *patteggiamento* od momenta svog uvođenja ima potencijalni efekat amerikanizacije, te pomjera čitav italijanski krivično-procesni sistem ka adverzijalnom modelu⁴⁴.

ZAKLJUČAK

Put ka uvođenju sporazuma o priznanju krivice u krivično procesno zakonodavstvo Italije bio je dug. Svjestan nemoći tadašnjeg zakonodavstva pred nastalim problemom rasta stope kriminaliteta, italijanski zakonodavac se okreće anglo-američkom pravu, tražeći rješenja koja bi se mogla primjeniti i u Italiji, i na taj način pomoći rasterećivanju sudova i efikasnijem krivičnom postupku. Jedno od najznačajnijih rješenja koja je zakonodavac preneo i prilagodio krivičnom procesnom pravu Italije bio je sporazum o priznanju krivice, čija je oblast primjene stalno proširivana.

Međutim, presađivanje rješenja iz jednog u drugi sistem, kao što je i očekivano, nije proteklo bez problema. Na jednoj strani su se nalazila nova rješenja, a na drugoj tradicionalno ukorjenjeni krivični postupak. Prilikom primjene novih adverzijalnih rješenja, Ustavni sud je morao intervenisati u više navrata. Jedno od prvih spornih pitanja bilo je pitanje pozivanja svjedoka na suđenje. Naime, novim Zakonikom o krivičnom postupku, pozivanje svjedoka na suđenje pripalo je strankama. Kroz svoje odluke, Ustavni sud je zauzeo stanovište da, iako je pravo da pozivaju svjedoke u rukama državnog tužioca i optuženog, to ne isključuje pravo suda da samostalno poziva svjedoke kada to smatra neophodnim. To su slučajevi kada je neophodno zaštititi prava optuženog, jer su sudovi u Italiji uvijek imali, takoreći, očinski obavezu da zaštite optuženog⁴⁵. Za naša razmatra su naročito značajne navedene odluke Ustavnog suda koje se tiču ovlašćenja suda da ispituje primjerenost predložene kazne izvršenom krivičnom djelu, i da osudi optuženog na plaćanje troškova postupka proizašlih iz postavljenog imovinskopravnog zahtjeva.

Uprkos velikim očekivanjima, *patteggiamento* i skraćeno suđenje nisu smanjili očekivani broj suđenja za 80-85%. Prema podacima iz 2003. godine, putem *patteggiamento*-a se rješava oko 15% krivičnih procesa, a preko skraćenog suđenja oko 10% krivičnih predmeta. Veliki problem je i dalje dužina krivičnog procesa.

⁴⁴ *Ibidem*

⁴⁵ W. Pizzi, L. Marafioti, *Nav. djelo*, str. 449

Prosječna dužina trajanja suđenja, od pokretanja postupka pa do završetka postupka po pravnim lijekovima iznosi 1589 dana⁴⁶, što je predugo. Pri tom, nećemo ulaziti u razmatranja razumnog roka za suđenje prema Evropskoj konvenciji o ljudskim pravima. Razloge za još uvijek relativno mali broj postupaka koji se riješe putem *patteggiamento*-a možemo tražiti i u činjenici da je njegova primjena ipak ograničena samo na lakša krivična djela.

LITERATURA

- V. Bajović, *Sporazum o priznanju krivice-uporedno-pravni pregled*, Beograd, 2009
- S. Bejatović, *Krivično procesno pravo*, Beograd, 2008
- Block's Law Dictionary, [www.blockslawdictionary](http://www.blockslawdictionary.com), oktobar 2010. godine
- N. Boari, G. Fiorentini, *An economic analysis of plea bargaining: the incentives of the parties in a mixed penal system*, International Review of Law and Economics, vol. 21, 2001
- M. Damaška, *Sudbina anglo-američkih procesnih ideja u Italiji*, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, vol. 13, broj 1/2006, Zagreb
- M. Damaška: *O miješanju inkvizitornih i akuzatornih procesnih normi*, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, vol. 4, broj 2/1997, Zagreb
- M. Fabri, *Criminal procedure and public prosecution reform in Italy: a flesh back*, A paper for the European Consortium for Political Research
- G. Ilić, *Organizacija krivičnog sudstva u SAD*, Zbornik „Uvod u pravo SAD“, Beograd, 2008
- G. Illuminati, *The frustrated turn to adversarial procedure in Italy (Italian Criminal Procedure Code of 1998)*, Washington University Global Studies Law Review, vol. 4:567, 2005
- A. Krstulović, *Primjena kazne na zahtjev stranaka kao mehanizam konsenzualnog stranačkog upravljanja postupkom u talijanskom kaznenom procesnom pravu*, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, vol. 9, broj 2/2002, Zagreb
- J. Langbein, *Torture and Plea Bargaining*, The University of Chicago Law Review, vol. 46, no. 1/1978

⁴⁶ G. Illuminati, *Nav. djelo*, str. 580

- M. Langer, *From Legal Transplants to Legal Translations: The Globalization of Plea Bargaining and the Americanization Thesis in Criminal Procedure*, Harvard International Law Journal, vol. 45, no. 1/2004
- C. Li, *Adversary System Experiment in Continental Europe: Several Lessons from the Italian Experience*, Journal of Politics and Law, vol. 1, no. 4/2008, page 14, www.ccsenet.org/journal
- T. Lynch, *The case against plea bargaining*, Law, Cato institute
- Y. Ma, *Prosecutorial discretion and plea bargaining in the United States, France, Germany and Italy: a comparative perspective*, International Criminal Justice Review, vol. 12, 2002
- S. Maffei, *Negotiations 'on Evidence' and Negotiations 'on Sentence': Adversarial Experiments in Italian Criminal Procedure*, Journal of International Criminal Justice 2, 2004
- B. Pavišić, *Talijanski kazneni postupak*, Rijeka, 2002
- W. Pizzi, L. Marafioti, *The New Italian Code of Criminal Procedure: The Difficulties of Building an Adversarial Trial System on a Civil Law Foundation*, Yale, 1992
- F. Cordero, *Procedura penale*, Milano, 1993
- R. A. Van Cleave, *An offer you can't refuse? Punishment without trial in Italy and the United States: the search for truth and an efficient criminal justice system*, Emory International Law Review, vol. 11, 1997
- A. Watson, *The Evaluation of law*, Maryland, 1985

Veljko, Turanjanin, BA*

**PLEA BARGAINING IN THE LAW OF EUROPEAN
COUNTRIES:
THE EXAMPLE OF ITALY**

The author in this work elaborates about institute known as plea bargaining. Plea bargaining is the institute from the Anglo-American legal law system which in the last 30-ish years taking a significant place in the Criminal Procedure Codes among the European countries, approaching on that way two different legal law systems. The first European country, who introduces in her legal system plea bargaining, was Italy. Through analyses provisions of the law, the author concludes that the plea bargaining is on the good way to be widely exerted. After Italy, every country in the Europe incorporated in her legal system plea bargaining, with more or less differences. The paper brings review of provisions of the new Italian Codice di Procedura Penale from the year of 1988. New Code was very revolutionary and bring much new in the law. The most important news was plea bargaining. The author concludes that plea bargaining is not in the enough use. The reasons for that we can search in the, for now, a small area of appliance.

* Student of juries doctor studies, Faculty of law in Kragujevac, R. of Serbia